

UNA ALTRA ESCOLA ÉS NECESSÀRIA I POSSIBLE*

Neus Santaner,
membre del Consell Plenari de l'STEI-i

Des de fa un temps, un grup de persones treballam per tal de desmentir la difusió de creences negatives que fan referència a l'escola i que distorsionen greument la realitat. Aquestes informacions tenen per objectiu la negativitat de l'escola, dels pocs continguts que s'hi ensenyen, que es fan activitats poc rellevants, que els nivells d'exigència són baixos, que l'alumnat és pitjor que el d'abans, que hi ha molta "pedagogia" i poc ensenyament. Consider que el tema no s'ha de tractar amb tanta frivolitat i que cal una anàlisi acurada, ja que estam parlant, a fi de comptes, de la futura ciutadania.

La idea que els nivells d'exigència han baixat té una fàcil resposta en contra. D'una banda, és suficient en comparar els llibres de texts d'avui en dia que contenen formulacions més abstractes i en edats més joves; cada vegada és més pesada la càrrega acadèmica dels i de les estudiants, cada vegada hi ha més assignatures, cada vegada costa més al professorat acabar el programa del curs, cada vegada hi ha més mares i pares que se'ls fa més difícil entendre els llibres de text del seus fills i filles. D'altra banda, tal vegada, darrere la idea que els nivells baixen hi hagi una explicació evident del fracàs de l'escola. A cada nivell educatiu el professorat comprova la debilitat del coneixement de gran part de l'alumnat. No obstant això, s'hauria

de plantejar si el motiu del fracàs escolar és perquè el model d'ensenyament de transmissió i tradicional no provoca un aprenentatge de qualitat i que pugui perdurar. No entendre les explicacions a la classe, no trobar sentit a molts continguts escolars, estudiar mecànicament just per als exàmens, oblidar ràpidament el que s'ha après... són experiències compartides per moltes persones. Aquestes realitats s'obliden quan s'analitza el fracàs escolar actual.

Per tant, el fracàs escolar no s'explica perquè els nivells d'exigència baixin ni perquè l'escolarització s'estengui a més estudiants (escolarització d'alumnat immigrant) i per més temps, sinó perquè el model educatiu vigent fa temps que ha caducat.

Per altra part, l'alumnat actual no és ni millor ni pitjor que el d'abans, són diferents. Les nines i els

"Alguns mitjans de comunicació han afavorit l'extensió d'alarma social injustificada en relació a la conducta de l'alumnat."

nins, els joves d'avui en dia i els joves i al·lotes d'abans són el producte de la societat en què viuen. Jutjar-los negativament com a col·lectiu és un exercici simplista i una forma d'ocultar la responsabilitat d'una societat adulta. La incitació permanent i constant al consum, l'estimulació a la cultura de l'èxit, del triomf, de la superficialitat, la conversió de les nines i els nins, de les i dels adolescents en objectius permanents del mercat són realitats que influeixen poderosament en el seu creixement i desenvolupament com a persones.

La societat, en general, té una actitud hipòcrita: es veu reflectida en la infància i en la joventut, massa sovint, i no li agrada el que veu, en lloc d'anitzar les causes, reacciona atacant. Alguns mitjans de comunicació han afavorit l'extensió d'alarma social injustificada en relació a la conducta de l'alumnat. La manca de respecte vers els i les docents, l'assetjament entre iguals ("bullying"), la violència escolar, etc., encara que són reals sempre han



*Article publicat a "Diario de Mallorca", el 25-10-2008.



existit, no obstant s'han sobredimensionat i s'han convertit en un tema més de determinat periodisme sensacionalista.

No és veritat que el professorat del nostre país tengui un excés de formació pedagògica i un dèficit de formació de continguts. En una professió centrada en la pràctica, ni el professorat de primària ni el de secundària no ha tengut una formació vinculada als centres escolars (seria inimaginable una cosa semblant en la formació dels metges i metgesses, per exemple). Fins i tot a la universitat, on es formen aquests futurs docents, no és necessària cap formació pedagògica o didàctica per formar part del seu professorat. Per aquest motiu és urgent i necessària una profunda reforma de la formació inicial del professorat que assumeixi que per ensenyar no és suficient amb saber molt, tal com l'STEI-i reclama des de fa molt de temps.

Tant l'escola com la universitat necessiten un canvi. El canvi que proposam no pot venir del model tradicional. Tampoc no es realitzarà aplicant polítiques neoliberals de mercantilització de l'ensenyament. Ni traslladant a l'escola models neotecnològics de planificació i control de qualitat. Les persones i la seva educació no són mercaderies i l'ensenyament i l'aprenentatge tampoc no són simples processos tècnics i productius.

Per tot això, proposam un nou model d'escola orientada amb aquestes línies bàsiques: l'objectiu central ha de ser l'alumnat i el seu desenvolupament integral (corporal, intel·lectual, social, pràctic, emocional i ètic). Aquesta escola ha de tenir uns continguts bàsics vinculats a problemàtiques rellevants del nostre món, cercant la qualitat enfront de la quantitat, la integració de matèries, la multidisciplinarietat enfront de la separació i disgregació. Amb metodologies investigadores que estimulin l'aprenentatge concret i funcional, al mateix temps que estimulin capacitats generals com la d'aprendre a aprendre. On l'esforç per aprendre tengui sentit. Amb recursos didàctics i organitzatius moderns i variats. Una escola que utilitzi de forma intel·ligent i crítica els mitjans tecnològics actuals. Amb avaluacions formatives i participatives que abastin tota la comunitat educativa.



“Compromesa amb el medi local i global. Autènticament pública i participativa.”

Amb personal docent format i identificat amb la seva professió. Persones mediadores crítiques del coneixement. Disposades a treballar cooperativament i en xarxa. Estimulades per a la innovació i la investigació. Que disposin de moments per a dissenyar, avaluar, formar-se i investigar. Amb una ràtio raonable a cada aula i amb personal de suport. Amb un ambient acollidor, on els temps, espais i mobiliari estimulin i respectin les necessitats i els ritmes de les i dels menors. Que sigui cogestionada amb autonomia per tota la comunitat educativa. Que promogui la corresponsabilitat de l'alumnat. Compromesa amb el medi local i global. Autènticament pública i participativa. No es planteja cap utopia llunyana. Hi ha molts llocs en el món, fins i tot a països veïnats, on professorat, mares i pares, administració i alumnat la fan possible. ■